

Kontakt

Lennart Karlsson
Lennart.karlsson@srf.nu
08-39 91 60

Dnr 31/2023

2023-04-12

Mottagare

Justitieminister Gunnar Strömmer
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Angående utredning om tillgängliga valsedlar

Vi vill uttrycka vår starka oro över att personer som är blinda, har en grav synnedsättning eller har dövblindhet riskerar att utestängas från möjligheten att kunna rösta fritt och med bevarad valhemlighet även vid valen 2026. Vi önskar därför att regeringen snarast tillsätter den utredning om valsedels-systemet som beskrivs i Tidöavtalet samt att det i utredningsdirektiven ställs krav på att valsedlarna och röstningen i övrigt ska göras fullt tillgänglig för synskadade. I annat fall utsätts synskadade för fortsatt diskriminering i fråga om grundläggande demokratiska rättigheter.

Vid möte med statssekreterare Mikael Kullberg på justitiedepartementet den 18 januari i år aktualiserade vi frågan om hur regeringen kan säkerställa att synskadade fullt ut ska kunna delta i allmänna val. Bakgrunden var regeringens beslut att avbryta det pågående arbetet med att utveckla hjälpmedel som skulle möjliggöra självständig röstning även för personer som är blinda eller har en svår synnedsättning.

Regeringsbeslutet motiverades främst med skrivningar i Tidöavtalet där det anges att en ny utredning om valsystemet och valsedlarnas framtida utformning ska tillsättas. I väntan på utredningen har regeringen valt att avbryta utvecklingen av hjälpmedel för synskadade.

Vi vill än en gång klargöra vår bestämda uppfattning att utvecklingsarbetet behöver fortsätta och inriktas på flexibla lösningar som fungerar oberoende av hur framtida valsedlar utformas. Tyvärr har justitiedepartementet inte heller kunnat ge något besked om när utredningen om valsystemet ska tillsättas.

Sedan vårt möte har Valmyndigheten redovisat "Erfarenheter från valen 2022". I sin rapport framhåller Valmyndigheten att det omgående behövs förbättringar av röstningen för personer med synnedsättningar. Myndigheten konstaterar att "ingenting hänt under hela 2000-talet, trots att det har varit känt att personer med synnedsättning inte har möjligheter att personrösta med bibehållen valhemlighet. Detta förbättringsbehov har Valmyndigheten framfört ett flertal gånger."

I samband med rapporten lade myndigheten också en rad förslag för att komma till rätta med uppenbara brister i valproceduren. Bland annat kring valsedlarna. Där konstateras: "Om inte några åtgärder vidtas före valen 2026 finns risk att problem upprepar sig eller eskalerar. Valmyndigheten bedömer att det skulle gå att förändra valsedelssystemet i grunden redan till 2026, om en utredning om detta tillsattes omgående med uppdraget att leverera ett förslag innan 2023 är slut."

Bristerna i valsystemet, som val efter val drabbar väljare med synnedsättning, är således väl kända. Detsamma gäller det nuvarande valsedelssystemet, som behöver förnyas. Vi uppmanar justitieministern att lyssna på sin egen expertmyndighet. Båda problemen kan lösas, men då krävs snabba beslut från regeringen för att hinna med nödvändiga förändringar innan valet 2026.

Om regeringen inte agerar finns uppenbara risker för att diskrimineringen mot personer som är blinda, dövblinda eller har en svår synnedsättning fortsätter under hela 2020-talet. Det är oacceptabelt och vore ovärdigt Sverige som demokratisk rättsstat.

Med vänlig hälsning

Niklas Mattsson, förbundsordförande, Synskadades Riksförbund

Frida Karlander, ordförande, Riksorganisationen Unga med Synnedsättning

Klas Nelfelt, förbundsordförande, Förbundet Sveriges Dövblinda

